

298. II, 3-37 — Decreto do Concílio Tridentino, publicado na quinta sessão. 1562, Julho, 16. — *Impresso. 4 folhas. Bom estado.*

Doctrina de communione sub utraque specie et parvulorum publicata in sessione quinta sacri œcumenici Concilij Tridentini sub S. D. N. Pio IIII Pont. Max. die XVI Julij M. D. LXII

Decretum de reformatione publicatum in eadem sessione quinta sub S. D. N. Pio IIII Pont. Max.

(1)

Brixiae

Ad instantiam Baptistae Bozolae. 1562

(1 v.)

Proemium

Sacrosancta aecumenica, et generalis Tridentina synodus, in Spiritu Sancto legitimae congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis legatis. Cum de tremendo, et sanctissimo eucharistiae sacramento varia diversis in locis errorum monstra nequissimi demonis artibus circumferantur, ob quae in nonnullis provincijs multi a catholicae ecclesiae fide, atque obedientia videantur discessisse, censuit ea, quae ad communionem sub utraque specie, et parvulorum pertinent, hoc loco exponenda esse. Quapropter cunctis christifidelibus interdicit, ne posthac de ijs aliter vel credere, vel docere, vel praedicare audeant, quam est ijs decretis explicatum, atque definitum.

Laicos, et clericos non conficientes, non astringi jure divino ad communionem sub utraque specie

Caput I

Itaque sancta ipsa synodus a Spiritu Sancto, qui spiritus est sapientiae, et intellectus, spiritus concilij, et pietatis edocta, atque ipsius ecclesiae judicium, et consuetudinem sequuta, declarat, ac docet, nullo divino praecepto laicos, et clericos non conficientes obligari ad eucharistiae sacramentum sub utraque specie sumendum, neque ullo pacto (salva fide) dubitari posse, quin illis alterius speciei communio ad salutem sufficiat. Nam et si Christus Dominus in ultima coena venerabile hoc sacramentum in panis, et vini speciebus instituit, et apostolis tradidit,

(1) *Selo.*

non tamen illa institutio, et traditio eo tendunt, ut omnes Christifideles statuto domini ad utranque speciem accipiendam astringantur. Sed neque ex sermone illo apud Joannem sexto recte colligitur, utriusque speciei communionem a Domino praeceptam esse utrunque juxta varias sanctorum patrum, et doctorum interpretationes intelligatur. Nanque qui dixit: nisi manducaveritis carnem filij hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Dixit quoque: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum. Et qui dixit: qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam. Dixit etiam: panis quem ergo dabo, caro mea est, pro mundi vita, et denique qui dixit: qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Dixit nihilominus: qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

Ecclesie potestas circa dispensationem sacramenti eucharistiae

Caput II

Praeterea declarat hanc potestatem perpetuo in ecclesia fuisse, ut in sacramentorum dispensatione, salva illorum substantia, ea (2) statueret, vel mutaret, quae suscipientium utilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, et locorum varietate magis expedire judicaret. Id autem apostolus non obscure visus est innuisse, cum ait, sic nos existimet homo, ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei, atque ipsum quidem hac potestate usum esse satis constat, cum in multis alijs, tum in hoc ipso sacramento, cum ordinatis nonnullis circa ejus usum; coetera, inquit, cum, venero, disponam.

Quare agnoscens sancta mater ecclesia hanc suam in administratione sacramentorum auctoritatem, licet ab initio christianae religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset, tamen progressu temporis latissime jam mutata illa consuetudine, gravibus, et justis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbavit, et pro lege habendam decrevit; quam reprobare, aut sine ipsius ecclesiae auctoritatis pro libito mutare non licet.

Totum et integrum Christum, ac verum sacramentum sub qualibet specie sumi

Caput III

In super declarat, quamvis Redemptor noster, ut antea dictum est, in suprema illa coena hoc sacramentum in duobus speciebus instituerit, et apostolis tradiderit, tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum

specie totum, atque; integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Ac propterea, quod ad fructum attinet nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.

Parvulos non obligari ad communionem sacramentalem

Caput IIII

Denique eadem sancta synodus docet parvulos usu rationis carentes nulla obligari necessitate ad sacramentalem eucharistiae communionem; siquidem per baptismi lavacrum regenerati, et Christo incorporati adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt. Neque ideo tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando servavit. Ut enim sanctissimi illi patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certe eos nulla salutis necessitate id fecisse sine controversia credendum est.

Canones de communionem sub utraque specie, et parvulorum

Canon primus

Si quis dixerit, ex Dei praecepto, vel necessitate salutis omnes, et singulos Christifideles utranque speciem sanctissimi eucharistiae sacramenti sumere debere, anathema sit.

(2 v.)

Canon secundus

Si quis dixerit, sanctam ecclesiam catholicam non justis causis, et rationibus adductam fuisse, ut laicos, atque etiam clericos non conficientes sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo errasse, anathema sit.

Canon tertius

Si quis negaverit, totum, et integrum Christum, omnium gratiarum fontem, et auctorem sub una panis specie sumi, quia (ut quidam falso asserunt) non secundum ipsius Christi institutionem sub utraque specie sumatur, anathema sit.

Canon quartus

Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse eucharistiae communionem, anathema sit.

Duos vero articulos alias propositos, hos nondum tamen excusos videlicet.

An rationes, quibus sancta catholica ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes sub una tantum panis specie, ita sint retinendae, ut nulla ratione calicis usus cuiquam, sit permittendus. Et

An si honestis, et christianae charitati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, et quae nam sint illae.

Eadem sancta synodus in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos, atque definiendos reservat.

Decretum de reformatione publicatum in eadem sessione quinta sub S. D. N. Pio III Pont. Max.

Proemium

Eadem sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina synodus in Spiritu Sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis legatis.

Ad Dei omnipotentis laudem, et sanctae ecclesiae ornamentum, ea, quae sequuntur, de reformationis negotio in praesenti statuenda esse censuit.

Canon primus

Quoniam ab ecclesiastico ordine omnis avaritiae suspicio abesse debet, nihil pro collatione quoruncunque ordinum, etiam clericalis tonsure, nec pro literis dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacunque de causa, etiam sponte oblatum episcopi, et alij ordinum collatores, aut eorum ministri quovis praetextu accipiant. Notarij vero (§) in his tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis literis dimissorijs, aut testimonialibus decimam tantum unus aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo, nec episcopo ex notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directe, vel indirecte provenire possit. Tunc enim gratis operam suam eos praestare omnino teneri decernit, contrarias taxas, ac statuta, et consuetudines, etiam immemorabiles quorumcunque locorum, quae potius abusus, et corruptelae

simoniacae pravitati faventes nuncupari possunt, penitus cessando, et interdicendo, et qui secus fecerint, tam dantes, quam accipientes, ultra divinam ultionem, poenas a jure inflictas ipso facto incurrant.

Canon secundus

Cum non deceat eos, qui divino, ministerio ascripti sunt, cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem questum exercere, comperitque sit quam plures plerisque in locis ad sacros ordines nullo fere delectum admitti, qui varijs artibus, ac fallacijs confingunt se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, statuit sancta synodus, nequis deinceps clericus secularis, quamvis alias sit idoneus moribus, scientia, et aetate, ad sacros ordines promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittantur nisi constituto, quod aliunde vivere commode possit, et aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium vero, vel pensionem obtinentes ordinari post hac non possint, nisi illi, quos episcopus judicaverit assummendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarum, eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse, quae eis ad vitam sustentandam satis sint, atque illa deinceps sine licentia episcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint, antiquorum canonum poenas supra his innovando.

Canon tertius

Cum beneficia ad divinum cultum, atque ecclesiastica munia obeunda sint constituta, ne qua in parte minuatur divinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium praestetur, statuit sancta synodus, in ecclesijs tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nulla sunt distributiones quotidianae, vel ita tenues, ut verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, et canonicatum, personatum, protinum, et officiorum separari debere, et in distributiones quotidianas converti, quae inter dignitates obtinentes, et caeteros divinis interessentes, proportionabiliter juxta divisionem ab (3 v.) episcopo, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione facienda, dividantur; salvis tamen consuetudinibus earum ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non servientes nihil, vel minus tertia parte percipiunt, non obstantibus exemptionibus, ac alijs consuetudinibus etiam immemorabilibus, et appellationibus quibuscunque: crescenteque non servientium contumacia, liceat contra eos procedere juxta juris, ac sacrorum canonum dispositionem.

Canon quartus

Episcopi, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegati, in omnibus ecclesijs parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numeratus sit, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis, et cultui divino peragendo, cogant rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum. In ijs vero, in quibus ob locorum distantiam sive difficultatem parochiam sine magno incommodo ad percipienda sacramenta, et divina officia audienda accedere non possunt, novas parochias, etiam invitjs rectoribus, juxta formam constitutionis Alexandri tertij, quae incipit, ad audientiam, constituere possint.

Illis autem sacerdotibus, qui de novo erunt ecclesijs noviter erectis praeficiendi, competens assignetur portio arbitrio episcopi ex fructibus ad ecclesiam matricem quomodocunque pertinentibus: et, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quae sufficiant ad vitam dictorum sacerdotum sustentandam, quacunque reservatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis ecclesijs non obstantibus: neque hujusmodi ordinationes, et erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscunque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis alijs derogationibus, vel suspensionibus.

Canon quintus

Ut etiam ecclesiarum status, ubi sacra Deo officia ministrantur, ex dignitate conservetur, possint episcopi, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegati, juxta formam juris, sine tamen praejudicio obtinentium, facere uniones perpetuas quarumcunque ecclesiarum parochialium, et baptismalium, et aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum, cum curatis propter earum paupertatem, et in caeteris casibus a jure permissis, etiam si dictae ecclesiae, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reservata, aut qualitercunque affecta, quae uniones etiam non possint revocari, nec quoquo modo infringi vigore cujuscunque provisionis etiam ex causa resignationis, aut de rogationis, aut suspensionis.

Canon sextus

Quia illiterati, et imperiti parochialium ecclesiarum rectores sacris minus apti sunt officijs, et alij propter earum vitae turpitudinem potius destruunt, quam aedificant, episcopi etiam tanquam Apostolicae Sedis (4) delegati, eisdem illiteratis, et imperitis, si alias honestae vitae sint, coadjutores, aut vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum

eisdem pro sufficienti victum assignare, vel aliter providere possint, quacunque appellatione, et exemptione remota.

Eos vero, qui turpiter, et scandalose vivant, postquam praemoniti fuerint, coerceant, ac castigent; et, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseverent, eos beneficijs juxta sacrorum canonum constitutiones, exemptione, et appellatione quacunque remota, privandi facultatem habeant.

Canon septimus

Cum illud quoque valde curandum sit, ne ea, quae sacris ministerijs dicata sunt, temporum injuria obsolescant, et ex hominum memoria excidant, episcopi, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam juris patronatus ex ecclesijs, quae vetustate; vel alias collapsae sint, et ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis ijs quorum interest, in matrices, aut alias ecclesias locorum eorundem, seu viciniorum arbitrio suo, atque in eisdem ecclesijs erigant altaria vel capellas sub eisdem invocationibus, vel in jam erecta altaria, vel capellas transferant, cum omnibus emolumentis, et oneribus, prioribus ecclesijs impositis. Parochiales vero ecclesias, etiam si juris patronatus sint ita collapsas refici, et instaurari procurent ex fructibus, et proventibus quibuscunque ad easdem ecclesias quomodocunque pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, et alios, qui fructus aliquos ex dictis ecclesijs provenientes percipiunt, aut in illorum defectum parochianos omnibus remedijs opportunis ad praedicta cogant, quacunque appellatione exemptione, et contradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborent, ad matrices, seu viciniore ecclesias trasferantur, cum facultate, tam dictas parochiales, quam alias ecclesias directas in prophanos usus non sordidos, erecta tamen ibi cruce, convertendi.

Canon octavus

Quaecunque in diocesi ad Dei cultum spectant, ab ordinario diligenter curari, atque ijs, ubi oportet, provideri, aequum est, propterea commendata monasteria, etiam abbatiae, prioratus et prepositurae nuncupatae, in quibus non viget regularis observantia; necnon beneficia tam curata, quam non curata, saecularia, et regularia qualitercunque commendata, etiam exempta, ab episcopis, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegatis, annis singulis visitentur; curentque iidem episcopi congruentibus remedijs, etiam per sequestrationem fructuum, ut, qua renovatione indigent, aut restauratione, reficiantur, et cura animarum si qua illis, vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia recte exercentur: appellationibus quibuscunque, privilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabilibus tempore prescriptis, conservatorijs, judicum deputationibus, et eorum inhibitionibus

non obstantibus: et, si in eis vigeret observantia regularis, provideant episcopi paternis admonitionibus, ut eorum regularium superiores, juxta eorum regularia instituta, debitam vivendi rationem observent, et observari faciant, et sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non visitaverint, vel correxerint, tunc iidem episcopi, etiam ut delegati Sedis Apostolicae, eos visitare possint, et corrigere, prout ipsi superiores possent, juxta eorum instituta, quibuscunque appellationibus, privilegijs, et exemptionibus penitus remotis, et non obstantibus.

Canon nonus

Cum multa a diversis antea concilijs tam Lateranensis ac Lugdunensis quam Viennensis adversos pravos elemosinarum questorum abusus, remedia tunc adhibita posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia, potiusque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium, scandalo, et querela excrescere deprehendatur, ut de eorum emendatione nulla spes amplius relicta videatur statuit, ut posthac in quibuscunque christianae religionis locis eorum nomen atque usus penitus aboleatur, nec ad officium hujus modi exercendum nullatenus admittantur, non obstantibus privilegijs ecclesijs, monasterijs, hospitalibus, pijs locis, et quibusvis cujuscunque gradus, status, et dignitatis personis concessis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Indulgentias vero, aut alias spirituales gratias, quibus non ideo Christifideles decet privari, deinceps per ordinarios locorum, adhibitjs duobus de capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit. Quibus etiam elemosinas, atque oblata sibi charitatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur. Ut tandem coelestes hos ecclesiae thesauros non ad questum, sed ad pietatem exerceri omnes vere intelligant.

Decretum indictionis future sessionis publicatum in eadem sessione quinta sub S. D. N. Pio IIII

Eadem sacrosancta oecumenica, et generalis Tridentina synodus in Spiritu Sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis legatis statuit et decrevit, proximam futuram sessionem habendam, et celebrandam esse feria quinta post octavam festi Nativitatis Beatae Mariae Virginis, quae erit decima septima mensis Septembris, proximi futuri.

Hoc tamen adjecto, quod dictum terminum, ac cuicumque sessioni in posterum prefigendum, ipsa sancta synodus pro ejus arbitrio, et voluntate, sicuti rebus concilij putaverit expedire, etiam in generali congregatione restringere, et prorogare libere possit, et valeat.

Finis

(B. R.)